

L a t w e e f c h u U w i s e s .

Nr. 40. Zettfortdeenâ 4. Oktober 1851.

Nu buhs deesgan!

Kad arraju-laudis laukâ, jeb kahds ammatneeks sawu darbu strahda, tad mannim allaschin irr preeks stättitees un ar teem farunna-tees par winnu darbu, arri labpraht pats rohku esmu peelizzis, dauds mas gribbedams fapraht, kâ tas irr strahdajams; jo katram ammatam irr sawa gudriba un stunste. Wifs irr labbi ko zilweks sinn un proht, un arridsan ikkats darbs irr gohda darbs, kas prahtigi un ar deewabihjigu firdi tohp pastrahdâhts.

Ëâ tad nu mannim parleeku patihl stättitees, kad wehweris sawus apmeschtus fahl usmeft. Ëê irr galwas grohsfichanas, kâ no tik dauds 1000 dsihjas paweddeneem sawus rakstus isaudihis. Zil prahtigi wehweris nu tahs dsihjas us reestawu ustinn, schkeeminus starpâ eeleek, wehrfiti un poschaku eesprausch, schlihw-bohmim apleek un ar leelu sinnu dsihjas ar reekumu nihthem (lumsteem) un smalkeem kemmes schkeedeem zauri iswerr un nu mustawu usleek. Tad winsch apmett to apmesli tam krahfschu-bohmim, bukkus, schlihwischus, trihfutus, pammines un wiffu kas wehl pee smalkeem raksteem wajagad, ar gudribu faleek un norikte. Kad winsch nu wehl wiffus fairwinus (saiwas) ar audeem schaudektôs eelizzis, tad apsehdees strelles schurp turp lohjidamees ar rohlahm un kahjahm nu fahl publetees. Itt kâ ehrgelneeks basnizâ sawu meldian spehledams ar rohlahm un kahjahm darbojahs, un gan scho, tad atkal to ehrgeles spennihseri un bohmiti rausta jeb pammines ar kahjahm minn; tâpat arri darra wehweris sawus rakstus rakstidams. Ekfur mohdigi un mundri kâ kummelinsch schaudeklis nu schurp turp streedams istekfahs. Ëê irr ko redseht un preezatees, kad smalka audekla raksti

nu fahl plaukst, isjeltees un cetaisitees, itt kâ rudsu fehja filtâ ruddens laika. Wehweris aufsch sawu balto audeklu; Deewinsch wehl labbaku salku wadmallu laukâ.

Gan irr ko stättitees; bet kad ilgi palikfi, tad zittu wairs ne dabbusi redseht, kâ muhschigo weentefiga schaudekla tezzeschanu. Das to paschu zellu ween streen, tâ ka beidscht galwa tewim reibst un jasalka: nu buhs deesgan! Kad nu par nelaimi taws wehwerinsch naw nekahds stunstes-wehweris, bet tik tahds prahts zilwezinsch, kas smalkus rakstus ne proht isauft, jeb tik tahda feewina, kas neds raibus lindrakus, nei arri gohdigu trinniti, bet tiklai kreklu-audeklu aufsch jeb tahs irr itt rupjas dsihjas, kas tik mai-seem derrigas; zeek ilgi tad warresi stättitees? Aufis sahpehs no leela dumpja, ko mustawa darra, azzis durfees tahs rupjas dsihjas un apnizzis redseht schaudekla tezzeschanu fazzifi aiseedams: nu bij deesgan!

Nu irr deesgan! Ëâ juhs mihtee Uwischu lassitaji gan arri teeiktu, kad juhs wehl kahdu dseefmu par wezzu Drahregu lassitu. „Saw effam apnikkuschi ar juhs muhschigahm dseefmahm un raksteem, kas schurp un atkal turp (kâ schaudeklis) tai paschâ zellâ tekk. Ur tahdahm rupjahm dsihjahm juhs nekahdu gohdu pelniseetes.“

To paschu wahrdu ir es teizu, kad mannim atkal kahdu dseefmu par atbildeschanu us Nr. 27 („Schwindelinsis un leelmuttis“) atfuhrtija un luhdse, lai leekht Uwises. Ne tikkam drikkles eespeest, jebfchu teizama mahziba gan bija; jo jaw irr deesgan tekkahs tai paschâ zellâ un deesgan runnahs par scho leetu. Kas gohdigu mahzibu ne gribb un ne gribb klauscht un peenemt, bet to labbo

padohmu us taunu greesch, tam naw wehrts runnaht. Tapelz lai irr deesgan ar scho muhsu galla wahrdu.

Kad to stahstu par to wezzo Drabregu fahze eetaischt un wiffas dsihjas us strellehm list, tad smalki raksti gan bija. Rahdijahs buht itt derriga un gohdiga **mahziba wisseem** lepneem, gohda fahrigeem, leel-manneem un tahdeem, kas pehz augstahm leetahm un lepnaš dsihwes aplam dsennahs, un ir tahdeem, kurreeem tas Jesus wahrds derr: (Matt. 24, 28) „kur ta maita irr, tur arri tee „ehrgli sakrahjahs.“ Kursch gan warreja teilt: tahda mahziba par lepniibu un augstmannu buhschanu ne essoht derriga nedš wajadsiga dauds, ittin dauds laudim pilsehta un us laukeem, prohti wisseem teem, kas ta Apustuta wahrdu ne gribb klauscht: „Ne dsennatees pehz augstahm leetahm; bet kad jums irr sawa „barriba un apgehrbs, tad lai jums peeteel; „jo ta leelaka mantofhana irr schi, „ja kas **Deewom kalvo** un irr **peeteezigs.**“ (1 Tim. 6, 6.) Zomehr zitti itt aplam par scho stahstu un mahzibu irr taunojuschees, dusmojuschees un dumpi zehlschi, un atkal zitti par to aplam lihgsmojuschees un to aplamu dumpi wehl irr wairojuschi. Kalabbad ta? Ze jelle ne bija nei ko dusmotees, nei ko lihgsbotees; bet scho mahzibu dsirdejusch, ikweenam bij pee sawahm kruchtim sist un fazzicht: Kungs effi man grehzineekam schehligs! So zaur nepaklausibu un fahribu pehz augstahm leetahm Gewa un Uhdams grehkos krittusch, un mehš, wiannu dsimmums, arri dauskahrtigi us grehkeem tohpan peewilti. — Kalabbad tad tee nu dusmojahs un niknu wallodu islaidusch? — Kalabbad, ka zits bij dohmajis un teizis: „Es gan esnu tas Drabregs, un atkal zits: es gan esnu ta Drabrega weesis!! Schwindelinstus tas masinais manni gan gribbejis preelsch wisseem laudim (ka Selgawneeki fakka) „isblamihrecht,“ mannim „schlandahlu“ istaischt un par mannim „ismokihretees.“ — Un

redst, schee nu tadeht irr taunojuschees, un ittin pilti prett to mahzibas deweju palikusch.

Woi pareisi? Es falku ne; jo ik! Katra mahziba irr ka fahds speegelis. Kas eelsch ta ne apluhkojahs, tas tur sawu waigu ne redst. Bet kad tewim gaddahs pee ta pee-eet un tas speegelis tewim nu rahda nesklaidru mutti, tad tu jelle ne dusmojees par to speegeli, ka tee negudree un aplanneeki darra; bet eij sawu mutti masgatees. Nahzi ar sklaidru waigu, tad tahdu paschu tewim tas arri rahdihs. Kalabbad tad nu dusmotees? Jesus fakka: ja muhsu firds muhs ne pasudina, tad irr mums drohschiba pee Deewa, un es falku wehl klaht: ir pee zilwekem un preelsch pasaules. Kad tu bes wainas effi, kalabbad tu tad til melns no ballehm paleezi, kad mahziba pa pasauli iseet un tawas aussis atskann? Kad tu bes wainas effi, kalabbad tu to mahzibu tad us sewi un us sewi **ween** greefi, fazzidams: tas to us manni ween irr teizis. Klausfees lihdsibu.

Kad mahzitajs basniza fahdu stipru derrigu mahzibu sawa spreddiki isdohd, tad allaschin zitti gaddahs, kas par to taunodamees fakka: So wiasch us manni ween irr teizis, mannim wiasch preelsch wiffas draudses taunu gribbejis darriht; un wiasch dusmodamees iseet un to mahzibu tadeht ne peenemm. Bet woi pareisi ta darra? Ne — jo tas Deewa wahrds un winna mahzibas irr tas speegelis, kas wiffai draudsei preelsch azzim tohp listš, lai wiffi lihds te apluhkojahs un sawu waigu dabbu redseht. Teem, kam nu irr schlihts waigs, tee pastattahs ar preeku un peeminn, ka teem saws waigs allaschin schlihts jaturr. Bet teem, kam irr nesclihtsta mutte, woi tad tee ko zittu dabbuhs redseht, ka sawu mello mutti? un to redsejuschi woi tad teem naw ja-eet masgatees un speegelim pateikt, ka wiasch wiannu negohdu teem irr parahdijis un tee nu warr schlihtti tapf. Par to jelle tas speegelis,

tas Deewa wahrds un tahs mahzibas pafaulé irr zeltas; ne par „islamihreschanu“ weena weeniga un ta beswainiga, bet par atsibhschanu un frdsatgreeschanu daudseem un wisseem, kam tas derr. Wehl teikschu: Kad kadhdam maifes tehvam irr dauds faines, woi wansch tad to maifi pelnihs un iszeps weenam weenigam maifes behnam ween? Ne, bet itt wisseem to gahdabs. Tas mahzitajs irr tahs draudses namma tehws, draudses lohzeffi irr wiinna maifes behrni, tas Deewa wahrds, spreddikis un wiffas mahzibas irr ta maife tahs dschwibas, kas wisseem libds jadohd un tohp dohta. Kà tad nu schis garrigais namma tehws tik netaisns, jeb tik nabbags buhs, ka tas weenam behnam ween maifi zeps? Ne, wansch to taifa itt wisseem. Un kad nu wiffi zitti maifes behrni to ehd ar labbu praktu un pateizibu, un tik ween weens weenigais no scheem to ne grihb ehst, to apsmahd un apwaino un par tahdu barribu launojahs, woi tad tas namma tehws, ta maife jeb schis wainotajs pats irr wainigs? Kad nu basniza tewim tahda mahziba pee firds eet un stipri pee firds ferrahs, woi tad schi swehta maife warr buht flikti zepta? Tas pateefi irr pats labba is spreddikis hijis, kad to dsirdohd tewim jafalka: Ah rè! tas irr preeksch manni. — Ta buhs patti wesseliga maife. Nu tad to arri ne atmetti aplam; ehdi to ar pateizibu, lai tewim no tahs zeltahs laiziga un garriga wesseliba, itt kà wisseem zitteem.

Tapat tas nu irr ar wiffahm tahm mahzibahm, ko muhsu Latw. Uwises pa pafauli isnefs. Ta ne irr maife, kas preeksch weena weeniga zilweka ween, bet daudseem un wisseem tohp gahdata, lai wiffi tee pa-ehdabs, kam truhst un waijaga. Tapat tas arri bij ar scho mahzibu par Drahregu Nr. 20. So Drahregu irr dauds, Deewam schehl par dauds pafaulé pee augsteem un semmeem, pee baggateem un nabbageem, pee kungeem un semneekem, us laukeem un wehl wai-

raf pilsehta. Tahdi pee mums irr redsami pa wiffahm eelahm, nammòs un ir basnizàs. Wisseem scheem ta bij itt **Derriga** un **waijadfiga** mahziba; jo ta pafaulé jo deenas jo wairaf fahl dsichtees pehz tahdahm augstahm leetahm un ar tahdu lepnibu itt aplam gresnotees. Zeek irr to, kas zaur tahdu lepnibu paleek par apsmeeclu, woi par nabbageem, woi arri par netaisneem un grehskuteem! Ne warr tahdus beigt mahziht un teem scho speegeli rahdiht, lai tee dabbu redseht un pasiht sawu negohdigu waigu un aplamu darrihschanu. Arri schi ne bija ta piema reise, ka tahdamahziba muhsu Latw. Uwises bij farakfiita. Pee-minni tiklai „Luihsken Smurgel“ — „Wilhelmine Philippine Leidemann“ — un zittus Pantenius rakstus. Zik affas falkas tahs irraid. Paffi arri to stahstu Nr. 2 un 3 1851: „So augstaki kabh, jo smaggaki kriht.“ Tee wiffi to pafchu stipru mahzibu isdohd: Tewim ne buhs lepnam, gohda kahrigam un kahrigam buht pehz augstahm pafaulés leetahm; tew ne buhs nerram buht! jo ta irr pahrsmeijama leeta un dauds grehku fakne.

Dauds wehweru muhsu Uwises tahdus rakstus jaw irr isauduschi un wifs bij labbi. Ir schis stahsts par Drahregu bij tahdi pafchi labbi is rakstiti apmesli. Dsibjas gan bij smalkas un labbi usschehretas. Bet kas tad nu notikke, ka audeklis labbi ne isdewahs? — Saffrehja dauds wehweru no labbas un no kreifas puffes un sahze tohs apmeslus pahrtaisiht ar leeku gudribu, niknu praktu, un nehme itt rupjas dsibjas par audeem un tahs eelikke schaubektòs! Kad nu schautawa sahze sreet schurp turp, redsi tad ar tahdahm rupjahm dsibjahm wiffus gohdigus smalkus rakstus fajauze itt par negohdu. Zits trakkulis schautawas weeta wehl sawu pahtagas kaktu ar wiffu pahtagas schnohri eelaide starpà!

Woi tad nu ne bij laifs schohs apfaukt un faziht: Nu buhs deesgan! — Kas to darrija? Warr teikt, kà tanni libdsibas stahsta no tahs niknas sahles starp teem kweescheem

stahw rakstibts: to tas launais gars irr dar-
rijis. Tapat arri tas launais prahts to lepno
pasaules behrnu, scho audekli, ko tas wehrwe-
ris us strellehm gohdigi bij lizzis, taggad ta
irr samaitajis, ka mannin nu taggad wiss
tas audeklis no strellehm pawissam jano-
greesch — tas irr bes lihdsibas teiktis: Juhš
Drahregi, juhš Drahrega draugi un Drahrega
eenaidneeki — lai nu irr deesgan! Palee-
zeet ar meeru un turraitees nu wiffi pa
gohdam preeksch Deewa un preeksch zilwe-
keem, ka juhš tai pasaulei ne kahdu apgreh-
zibu ne dohdeet. C. . . .

Kristigi johki.

Zeemā, fur Deewa wahrds jau ilgu laiku
bija atlaists papurwā, wezzam fainneekam bija
dehls, kas ne bija labbaks ka tehws un wiss
zeems. Tak pehz kahda laika kahka tas dehls —
ne sinnu zaur ko — jo beesaki un deewabihjigaki
basnizā eet. Tehws nomammijis, ka dehls pa-
wiffam zittads palizzis, gabja weenreis win-
nam pakkat arri basnizā, dsirdeht un redseht,
kas tur jel labs buhtu pehz ko dehls nu tā dsen-
nabs. Un redsi, Deewa wahrds wianna sirdi
tur tā pahrnehma, ka arri palikka tizzigs.
Diwi gaddus pehz tam dikti slims palizzis
likka winsch mahzitaju atluhgt. Tas us wianna
gultmallu apsehdees waizaja: „Draugs mih-
tais! zil wezzi jau effect?“ — „Slimmais at-
teiza: „Diwi gaddus tiklai; jo tohs 78 gaddus,
kas aistezzejuschi, pirms es Kristu fawu
Kungu pasinnu, ne warru pee fawa muhscha
peerehkinahht.“ — „Kas debbes-walstibu ne
dabbu ka behrninsch, tas ne nahls tur eekschā.“
Matt. 18, 3. Mark. 10, 15.

C. Dunsberg.

Teefas fluddinaschanaš.

Uš pawehleschamu tahš Keiseriskas Majesteetes,
ta Watwaldneeka wiffas Krewu Walstis 10. 10. 10.,
tohp no Dauskas aprinka teefas wiffi un illatri, kam
pee tahš no teefas uenemas atstahkas mantas ta tai

13ta Jubli f. g. Pomm schas muischā nomirruscha,
pee Dauskas peerakfita Johann Wilhelm Stembach
kahdas prassichanas buhtu, jeb kas dohmatu ko prof-
sibt, zaur scho usajinati un fankti, diwu inchnesau
starpā un wisswehlfak libds 27tu November f. g., kas
par to weenigu un issehghschanas-terminu nelikre, pee
saudefchanas sawas teefas ar sawahn prassichanahn
scheit peerteiktees un sagaidiht, ko teefa spreedihs. Zē-
klat tohp arri tee nepasibstani parradneeki ta peemin-
neta nelaita zaur scho usajinati, pee dubbultas strah-
pes sawus parradus libds 27tu November f. g. pee
schihš teefas usdoht. To buhs mehrā likt! Dauskas
aprinka teefa, tai 17ta September 1851. 2

(L. S.)
(Nr. 147.)

C. v. d. Brincken, affefferē.
Sekretehrs F. Bahl.

No Leel-Auzēš pagastā teefas tohp zaur scho sinnamu
darrihts, ka scheit balts schimmela sirgs peeklibdis,
un turkloht tas, kam schis sirgs peederretu, usajzi-
nabts, to paschu prett fluddinaschanaš un bareofcha-
nas atlihdfinaschamu libds 26to Oktober f. g. pee schihš
pagasta teefas prettin nemt, jo pehz ta wirtsapeemiu-
neta laika to sirgu pagasta lahdei par labbu pahrdohs.
Leel-Auzēš, tai 28ta September 1851. 3

(L. S.)
(Nr. 190.)

J. Jakobsohn, peesehdetajs.
Teefas Frikheris Feldberg.

Zittas fluddinaschanaš.

Tee dabrsi, kas leelā eelā pee de la Kroa kunga
namma peederē, un kurrus libds schim tas dabrsneekš
F. Waldowsky turreja, irr no lma Janwar no jauna
us nohnu isdohdami. Dabrsneeki, kam schohs dabrs-
sus patihk nohmaht, dabbehn klohtakas sinnas pee ta
Kroha grunte-teefas-waldichanas affefferā de la
Kroa Jelgawā. 1

Tai 30ta Oktober f. g. pulksten 10idš no rihā tapē
Dohbeles muischā tas Dohbeles basnizās- jeb leelaiš
krohgs un tas zittahrtigais Zihpeles Bekkera- krohgs
wairakshiltajcem arrentē isohlihts. Klahkakas sinnas
marr katru brijdi Dohbeles muischā dabbuht. Dohbelē,
tai 15ta September 1851. 2

Muischas waldischana.

Jegahjuschā nebdelā seewina 8 merstes no Jelgawas
us Dohbeles leelzettu pazehlfuse leelu pakku ar peht-
wehm. Schi pakka Jelgawas Latweeschu rihā mah-
zitaja nammā kuuise nodohta.

D r i h w d r i s s e h t.

No jubrmallas-gubernias augstas waldischanas pufes: Collegienrath v. Braunschweig, Benfor.

No. 332.

Pamahzifchana draudses lohzekeem, kad nahf pee mahzitaja par fwehteem ammata-darbeem peerunnahf (peerakstitees).

(Skattees Nr. 39. Weigums.)

II. Kad jaunekus pee behrnu-mahzibas peewedd, tad mahzitajam skaidri ja-isteiz:

- 1) Kur, kurrâ pagastâ, kurrâs mahjâs, kurrâ muifchâ jeb pilfatâ tas jauneklis dsimmis, lai mahzitajs winna gaddus basnizas-grahmata sinnatu atrast. Dapehz, eekam fchi wajjadfibâ pee mahzitaja eet, tam peeweddejam ta behrna dsimfchanas-weeta no wezakeem jeb no zitta kahda, kas to warretu sinnahf, papreelfch labbi jaklauschina.
- 2) Zâpat arri ta jaunekla wezzaku wahrdi pareisi mahzitajam ja-isteiz, ka lihds arri par fo tee wezzaki to reis bijufchi, kad behrns peedfimne, woi kungam kahdi preelfchgahjeji, woi fainneeki, faineslaudis, peemittetaji, ammatneeki u. t. j. pr., ka arr wehl pascha ta behrna wezzumu, zil to atminn.
- 3) Ja jauneklis tai draudse ne buhtu dsimmis jeb kristihts, pee kurras draudses mahzitaja mahzibâ peeweddams, tad jau pee laika preelfch paschas peewefchanas kristibas grahmata ja- apgahda no tahs draudses mahzitaja, kur tas behrninsch kristihts, un ta kristibas grahmata behrnâ, pee mahzitaja nessama, jadohd lihds.

Sawus behrnikus mahzitajam pee behrnu-mahzibas peewefdami gan arr ne buhfeet peemirufufchi, ka teem wajjaga skaidri grahmata lassihf, paharus labbi sinnahf un, ja jauni, tomehr ne warr appakfch 15 gabdeem buht,

un, ja wezzi, tomehr ne pahraf par 18 gabdeem. Kad griibat luhgtees, jaunakus jeb wezzakus peewest, tad jums us to jau pee laika, eekam wehl ta fanahfchanas-deena behrneem no mahzitaja nolikta, janahf pee mahzitaja luhgtees, un waines jafuhds, kam labbad juhs tâ wehletees, lai mahzitajam wehl laiks peetiktu par tahdu leetu pee basnizas-teefas luhgtees, ka to wehletu, un ka no basnizas-teefas ta grahmata, kurrâ mahzitajam atraksta, woi wehl, jeb ne, wehl laikâ, preelfch eefwehtifchanas-deenas mahzitajam rohkâs tiktu; jo tahdu behrnu, kas jaunaks jeb wezzaks, ne tee zaur likkumeem nospreesti gaddi, ne weens mahzitajs bes ihpaschas atwehlefchanas no basnizas-teefas ne drihft eefwehtihf.

III. Kad deewgaldneekus pee mahzitaja nahf peerunnahf, tad tam peerunnatajam wajjaga sinnahf isteift:

- 1) No kurras muifchas, no kurrâhm mahjahm jeb no kurras zittas weetas tas nahf peerunnahf.
- 2) Katra zilweka kahrtu jeb ammatu un ikweena kristitu wahrdu un pawahrdu.
- 3) No kurras weetas katrs zilweks pehrnejâ gaddâ, jeb pawiffam pehdigo reisi pee Deewa galda bijis, ka arr, zil warr atgahdatees, kurrâ fwehtdeenâ tas bij nahjis.
- 4) Ja kahds zilweks no teem perrunnajameem pee tahs draudses mahzitaja wehl ne kad ne buhtu bijis, jeb arr, ja tas tai starpâ zittur kur buhtu gahjis: pee kurrâ mahzitaja wiafch pehdigo reisi pee Deewa galda bijis.

Ja tâ pee kahda gaddahs, tad no tahs draudses mahzitaja, kur pehdigo reisi pee Deewa galda bijis, draudses-fihme ja-isenem un janas draudses mahzitajam tuhlihf pee paschas peerunnafchanas ja-atdohd rohkâ.